

Sinilevät eli sinibakteerit

Veden käyttöä uimavetenä on syytä rajoittaa, jos vedessä on silmin havaittavissa määrin sinilevää tai jos vesi näyttää epämiellyttävältä. Sinilevää sisältävään veteen on syytä suhtautua aina siten, että se saattaa aiheuttaa terveyshaittaa. Sinilevien esiintymiseen vaikuttavat valo-, lämpötila- ja ravinneolosuhteiden lisäksi tuulen ja virtausten sinilevämassaa liikuttelevat voimat, joten uimaveden sinilevän määrä voi vaihdella nopeasti.

Jos vedessä on tai on äskettäin ollut sinilevää:

- vettä ei saa käyttää ihmisten tai eläinten juomavetenä edes keitettynä
- vettä ei saa käyttää löylyvetenä
- vettä ei suositella käytettävän pesuvedenä
- vettä ei suositella käytettävän tiskivetenä
- vettä ei suositella käytettävän syötäväksi tarkoitettujen kasvien kasteluun
- runsasleväisessä vedessä uimista kannattaa välttää; lapsia ja lemmikkieläimiä ei saa päästää leikkimään rantaveteen eikä uimaan
- sinileväalueelta pyydetyn kalan lihaa voi syödä, mutta sisäelinten käyttöä pitää välttää. Lisäksi kannattaa pestä sekä kala että kädet huolellisesti puhtaalla vedellä

Sinilevät tuottavat suuren määrän erilaisia oireita aiheuttavia yhdisteitä. Osa sinilevistä tuottaa maksa- tai hermomyrkkijä. Myrkyt ovat aiheuttaneet jopa eläinten kuolemia, mutta suurin osa uimareille aiheutuneista oireista johtuu todennäköisesti muista tekijöistä kuin myrkyistä. Juomavetenä tai ruoanvalmistuksessa ei saa käyttää suoraan pintavedestä otettua sinilevää sisältävää vettä, koska se voi sisältää terveydelle haitallisen määrän myrkkijä tai muita haitallisia yhdisteitä, jotka eivät hajoa vettä keittäessä. Sinilevien lisäksi eräät muutkin mikroskooppiset levät voivat tuottaa myrkyllisiä yhdisteitä.

Ihmisten herkkyys sinilevien aiheuttamille oireille vaihtelee suuresti. Sinileviä sisältävä vesi voi aiheuttaa uimareille allergisia iho-oireita, pahoinvointia, vatsavaivoja, silmä- ja korvatulehduksia, nuhaa tai yleisoireita kuten kuumetta ja päänsärkyä. Oireet ilmenevät yleensä muutaman tunnin sisällä sinilevälle altistumisesta. Jos epäilee, että on uinut sinileväisessä vedessä, kannattaa uinnin jälkeen peseytyä puhtaalla vedellä. Jos oireita ilmenee, iho ja silmät pestään huolellisesti runsaalla puhtaalla vedellä. Myrkytystietokeskus antaa tarvittaessa lisäohjeita. Myrkytyspäilyissä hakeudutaan lääkäriin ja viedään eläin eläinlääkäriin.

Miten sinilevän voi tunnistaa

Vähäinen määrä sinilevää näyttää vedessä vihreiltä tai kellertäviltä hiukkasilta. Rannalle voi ajautua kapeita leväraitoja. Runsa määrä sinilevää muodostaa tynellä ilmalla veteen vihertäviä tai kellertäviä levälauttoja ja sitä kasautuu rannoille.

Levämassaa voi kokeilla tikulla. Jos massa hajoaa hippusina veteen, kyseessä on todennäköisesti sinilevä. Jos levä taas jää roikkumaan keppiin, kyseessä on jokin muu kuin sinilevä. Toinen keino on ottaa vettä lasiin, ja antaa sen seistä noin tunnin ajan. Sinilevät nousevat veden pinnalle vihertävinä hiukkasina. Kaikkia sinilevien tuottamia myrkyllisiä tai terveydelle muulla tavalla haitallisia yhdisteitä ei pystytä mittaamaan vedestä kuin kalliilla laboratorioanalyysillä.

Minne voit ilmoittaa sinilevästä uimarannalla

Runsaasta sinileväesiintymästä uimarannalla kannattaa ilmoittaa kunnan terveystarkastajalle. Kuntien terveydensuojeluviranomaiset valvovat yleisten uimarantojen veden laatua.

Järvi- ja merialueiden levähavainnot voi tallentaa Järvi-meriwikiin (www.jarviwiki.fi), missä havainnot näkyvät valtakunnallisella levätilannekartalla.

Lisää tietoa:

- Myrkytystietokeskus, puh. 09 471 977,
<http://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaanhoitopalvelut/myrkytystietokeskus/Sivut/Sinileva.aspx>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:
<http://www.thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/vesi/uimarantavesi>
- Sosiaali- ja terveysalan valvontavirasto Valvira:
<https://www.valvira.fi/ymparistoterveys/terveydensuojelu/uimavesi>
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira:

<https://www.evira.fi/elintarvikkeet/tietoa-elintarvikkeista/elintarvikevaarat/elintarvikkeiden-luontaiset-myrkyt/usein-kysyttya/>

<https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/julkaisut/elintarvikkeet/julkaisusarjat/elintarvikkeiden-ja-talousveden-kemialliset-vaaratuusi-sivu/>

- Järvi-meriwiki www.jarviwiki.fi